

Tjänst eller björntjänst?

En studie av europaparlamentarikernas röstningsbeteende
gällande EU: s tjänstedirektiv

Sofia Rydberg

Abstract

When studying the voting behaviour of the Members of the European Parliament (MEPs) concerning the Services Directive within the EU, what patterns can be observed? With a starting point in previous findings about voting behaviour, this study analyses the results of the given Roll-call votes in the European Parliament in regards to the Services Directive. Here I focus on the division of votes within and between the member states and the parliamentary political groups; with the aim to identify patterns that might show clash of opinion concerning this issue. I found that ideology seems to play a role in the MEPs voting behaviour. Parties on the far left reach the highest level of cohesion and together with the party on the far right, they voted against the Directive, but due to different reasons. The political parties in favour for the Directive are the major ones in the ideological middle, and slightly to the right. The minor member states have a greater level of cohesion, and the member states level of export of services does not explain the voting behaviour of their MEPs.

Key words: Services Directive, European Parliament, voting behaviour, MEPs, labour market.

Characters: 65 471

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Problematiken.....	1
1.2	Syfte och frågeställning.....	2
1.2.1	Avgränsningar	3
1.3	Rådande rön om röstningsbeteende i parlamentet.....	3
1.4	Metodologi	5
1.4.1	Tillvägagångssätt och empiriskt material.....	5
2	Bakgrund tjänstedirektivet.....	7
3	Hur röstar europaparlamentariker?	8
3.1	De eniga partigrupperna	8
3.1.1	Enigheten om tjänstedirektivet.....	9
3.2	Samarbete eller konkurrens?	10
3.2.1	Samarbete för tjänstedirektivet?.....	10
3.3	Nationalitetens betydelse.....	11
3.3.1	Vilka medlemsländer vill mest och vad?	12
4	Parlamentarikerna om tjänstedirektivet.....	14
4.1	Var ligger enigheten om tjänstedirektivet?	14
4.2	Mest JA till höger?	15
4.3	Medlemsländernas enighet och tjänsteexportens påverkan	17
4.4	Kan ett NEJ betyda JA?	19
5	Slutsats och diskussion	22
5.1	Partigruppernas enighet och skiljelinjer	22
5.2	Medlemsländernas grupperingar	23
5.3	Parlamentarikernas skilda visioner.....	24
6	Referenser.....	26
	BILAGA 1: PARTIGRUPPER I EUROPAPARLAMENTET	29
	BILAGA 2: DATAUNDERLAG TILL TABELLER.....	30

1 Inledning

Samarbetet gällande arbetsmarknadsfrågor inom den Europeiska Unionen (EU) är under förändring och utveckling. Direktivet om fri rörlighet för tjänster (tjänstedirektivet) inom unionen är för många ett nödvändigt integrationssteg där en gränslös arbetsmarknad ger positiva effekter dels för unionens ekonomi, men även för unionsmedborgaren. För andra är detta direktiv ett hot mot de enskilda ländernas välfärdsstrukturer, och den inhemska tjänstesektorn. Tjänstemarknaden är en stor och växande del av EU: s ekonomi och sysselsätter majoriteten av unionens medborgare (European Communities 2006). Detta gör frågan om tjänstedirektivet och dess framtida utformning central för unionen som helhet, men även lika angelägen för den enskilde individen. Trots majoriteten i parlamentsomröstningen för ett genomförande råder ingen tvekan om att arbetet kring, och enighet om, direktivet inte sker friktionsfritt.

1.1 Problematiken

Tjänstedirektivet beskrivs som den mest kontroversiella frågan inom unionen just nu och hanteringen där ikring har betecknats som en kris i EU-samarbetet (EU-debatt 1). Komplexiteten innefattas av medlemsländernas skilda välfärdstraditioner som på många områden skiljer sig i innehåll, omfång och syn på arbetsmarknadsfrågor. Utöver nationella olikheter råder skilda ställningstaganden inom och mellan politiska grupper inom europaparlamentet (parlamentet). De som hamnar i denna tudelade och ibland motstridiga lojalitet är parlamentets ledamöter. Deras situation med att agera på uppdrag av sina väljare och sitt land, men samtidigt nå enighet med partikollegor från andra medlemsländer är unik. Problematiken i frågan om tjänstedirektivet är just denna för parlamentarikerna dubbelposition. De medverkar i direktivets lagstiftande process, men oklarhet råder ändå om vad som karaktäriserar deras ställningstaganden. För att möjliggöra tänkbara antaganden är det därför angeläget att försöka tydliggöra vilka parlamentariker som röstade *för* tjänstedirektivet, vilka som röstade i dess motsats, och vad som skiljer dessa grupperingar åt. Vilken typ av parlamentariker representerar JA- sidan och vilka hittar vi bakom NEJ- rösterna?

Ambitionen är att reda ut och klargöra huruvida, och på vilka sätt det existerar eventuella motsättningar och skiljaktigheter i frågan. Har parlamentarikerna

samma visioner eller finns skiljaktigheter som kommer att problematisera konflikten än mer, och försvåra eller omöjliggöra tanken om den gränslösa arbetsmarknaden? Förhoppningen är att svaren ska förtydliga dagens utmaningar och möjligen ge en fingervisning om de som komma skall, i denna för EU viktiga framtidsfråga.

1.2 Syfte och frågeställning

Denna studie fokuserar på de av parlamentarikerna redan givna röstningsresultat gällande tjänstedirektivet, och som en följd av det, på de mönster som träder fram genom deras ställningstagande. Det övergripande syftet är att klargöra röstningsbeteendet i frågan om tjänstedirektivet och på så sätt komplettera tidigare studier kring röstningsbeteende inom parlamentet, och öka förståelsen kring det. För det andra (och kanske mer viktigt) är undersökningen utformad för att tydliggöra olika grupperingar och eventuella skiljelinjer som existerar i frågan om tjänstedirektivet.

Frågeställningen som ligger till grund för min analys är följande:

- *Vilka mönster kan skönjas inom och mellan medlemsländerna och partigrupperna via röstande parlamentarikerna i frågan om tjänstedirektivet?*

Den övergripande frågeställningen är vald med öppen ingång för att på detta sätt pröva fler argument från den tidigare forskningens antaganden. För att strukturera kommande analys innefattas den av ytterligare fyra frågeställningar som arbetats fram från existerande teorier om röstningsbeteende inom parlamentet. Följande frågeställningar presenteras i sitt teoretiska sammanhang i kapitel 3, men introduceras likväl här:

- *Var parlamentarikerna från de små vänster- och högerpartierna mest eniga i sina ställningstaganden gällande tjänstedirektivet?*
- *Röstade parlamentarikerna med ideologiska motiv, resulterande i högre andel JA- röster inom högerpartier och högre andel NEJ- röster inom vänsterpartier?*
- *Röstade parlamentarikerna från länder med hög nivå på tjänsteexport i högre grad JA till direktivet än de från nationer med lägre tjänsteexport?*
- *Röstade parlamentarikerna från små nationer i större grad av enighet?*

1.2.1 Avgränsningar

Jag vill utöver givet syfte klargöra analysens fokus och studiens nödvändiga begränsningar. Det jag använder i min analys är de närvarande parlamentarikernas faktiska röst vid omröstningen den 16 februari 2006. Jag måste här utgå från att den röst de lade vid röstningstillfället speglar deras faktiska åsikt gällande direktivet, då det fanns möjlighet för omröstning vid eventuell felröstning. Det är inte en korrekt bild att tro att ledamöter endast har ett mål och given åsikt genom sitt ställningstagande och beteende inom parlamentet. Vid olika tidpunkter, som svar på olika faktorer och valmöjligheter beter sig parlamentarikerna på olika sätt som med tid och omständigheter ändras (Hix, Raunio, Scully 1999: 13). Men det går utanför uppsatsens ram och min förmåga att ta reda på den exakta orsaken bakom varje enskild ledamöts ställningstagande. För ett närmande av sådant syfte skulle personuppgifter behöva inkluderas såväl som de nationella parlamentens karaktär och dess partistruktur. Jag är dock medveten om att de nationella partierna, och på vilket sätt ledamöterna väljs in i parlamentet, på olika sätt påverkar parlamentarikernas beteende (se Faas 2002, Hix 2002), vilket inte kartläggs i kommande analys. Inom studien diskuteras vad som möjligen kan ligga bakom de givna resultaten, men utan ambitionen att fastställa dessa orsaker. Det bör också poängteras att den kommande analysen inte kommer att ge några statistiska svar. Jag vill genom analysen förtydliga röstningsmönster och grupperingar bland åsikterna om tjänstedirektivet, men detta görs utan statistisk metodologi.

1.3 Rådande rön om röstningsbeteende i parlamentet

Det finns en hel del tidigare forskning som berör europaparlamentets politiska grupper, dess koalitioner och ledamöternas voteringsbeteende. Forskningen som rör europaparlamentet har ökat på senare år i takt med att institutionen fått en starkare betydelse inom EU (Hix, Raunio, Scully 1999: 7). Litteraturen kring parlamentariskt röstningsbeteende är vid och då institutionen har ändrat skepnad, storlek och tyngd genom åren har jag naturligt selekterat den där forskningens aktualitet har satt vissa gränser, vilket underlättat relateringen till tjänstedirektivet. Därav vill jag inte säga att forskning med tiden tappar sitt intresse; litteratur från tiden innan såväl som efter unionens utvidgning 2004 har inkluderats.

Litteraturen kring röstningsbeteende i parlamentet kan delas upp i tre olika läger. En grupp av forskare (Hix 2006, Faas 2002, Rauno 2000, Hix, Noury, Roland 2005) utreder enigheten hos ledamöterna inom parlamentets olika partigrupper, och hur den för de olika grupperna förändrats genom åren. Detta görs genom kartläggning av utvalda röstningsresultat över tid och för olika parlamentssammansättningar. Forskningen är här med få undantag enig om att

trots ökad internationell och ideologisk mångfald inom parlamentets partigrupper, har sammanhållningen internt ökat, och stärkts med tiden.

Den andra typen av litteratur inom området behandlar partigruppernas samarbeten, koalitioner och konkurrens inom parlamentet, där en majoritet av dessa studier inriktas mot parlamentets två största partier PSE och EPP- ED (Faas 2002, Hix 2002). Här finns till viss del en samstämmig uppfattning inom vilka ämnesområden partierna sammantaget röstar lika, men också forskning som motsäger varandra gällande utslagen i frågor om europeisk integration (Hix, Noury, Roland 2005, Hix, Kreppel och Noury 2003). Denna typ av litteratur inkluderar även diskussionen när och hur ideologi påverkar parlamentarikernas röstningsbeteende och på så sätt partigruppernas tendens till konkurrens, samarbeten och koalitioner.

Den tredje gruppen av forskning koncentrerar sig på nationen som beroende variabel för parlamentarikernas röstningsbeteende inom parlamentet. En relativt stor del av denna undersöker de nationella partiernas möjligheter att påverka parlamentarikerna att rösta i en viss riktning (Hix 2003, Faas 2003, Hix 2004, Hix 2002, Noury 2002) men även teorier om parlamentarikernas enighet nationsvis existerar (Hix 2006, Faas 2002).

En stor del av forskningen är baserad, och bygger sina slutsatser om parlamentarikernas röstningsbeteende, på ett urval av så kallade ”roll-call votes”, på svenska; omröstning med namnupprop, ONU. Gabel och Carruba hävdar dock att just studier av ONU och dess konklusioner inte är helt representativa, då förenklingen av ledamöternas röstningsbeteende i parlamentet blir alldeles för stor (1999: 27). De menar dock att röstresultaten kan representera sammanhållningen i en specifik fråga då röstfördelningen blir tydlig, inom och mellan partigrupperna, men att medvetenheten om förenklingen måste finnas (1999: 32). Jag vill härmed visa att det finns kritik mot mycket av den forskningen som grundat sig på ONU med dragna slutsatser om ledamöternas beteende. Argumentet försvagar dock inte min ingång i denna studie, eftersom det är ställningstagandena i just en specifik fråga vid ett röstningstillfälle jag grundar min analys på.

Mycket av forskningen jag tagit del av är också från tiden innan EU: s utvidgning 2004 (bl. a Hix, Ranio, Scully 1999, Rauno 2000, Kreppel 2000, Noury 2002, Faas 2002, Hix 2003). Det behövs studier på nuvarande parlamentsutformning som ger en mer uppdaterad bild av parlamentarikernas preferenser och röstningsbeteende. Mycket av litteraturen har även haft en given ingång där forskningen fokuserat på statistik över parlamentarikernas enighet med olika urval. Jag får uppfattningen att forskningen kring politiken inom EU i allmänhet och i europaparlamentet i synnerhet, sker alldeles för onyanserat och i ljuset av att två block (de två största partierna) konfronterar varandra från höger respektive vänster.

Här ser jag en lucka som jag gärna ger ett försök och bidrag till att fylla. I kommande undersökning har jag därför en öppen ingång där jag genom att studera röstningsbeteendet vid en given aktuell sakfråga vill hitta mönster i parlamentarikernas ställningstagande. Jag tar delvis avstamp i de rådande rön som föreligger genom att resonera kring förväntade iakttagelser. På så sätt bygger jag

vidare på den tidigare forskningens resonemang, men förnyar och aktualiserar detta genom mitt bidrag.

1.4 Metodologi

Studien ämnar belysa ett givet fall där dolda mönster och dess samspel önskas tydliggöras och diskuteras. Det handlar om ett nutida aktuellt skeende där grundmaterialet inte kan manipuleras eller skiljas från sin omgivande situation. Jag studerar genom fallet tjänstedirektivet ett redan existerande resultat, men vill här vrida på det, kategorisera, och om möjligt utvidga dess kontext. Undersökningens metodologi hamnar inom ramen för en deskriptiv fallstudie som inkluderar ett jämförande tillvägagångssätt. Genom att undersöka fallet tjänstedirektivet och hur parlamentarikerna röstade i frågan, jämförs de olika parlamentarikernas ställningstagande med varandra i olika positionskategorier. Den teoretiska delen sätter till stor del dessa jämförelseramar och ger på så sätt delvis en teoriprovande karaktär där empirin förstärker eller försvagar de som tidigare sagts inom ramen för voteringsbeteende inom parlamentet. Ett metodologiskt problem i denna studie avser svårigheten att fastställa klara orsakssamband och mäta den faktiska orsaken till parlamentarikernas ställningstagande i frågan om tjänstedirektivet. Det är emellertid inte min huvudsakliga uppgift. Den är snarare att åskådliggöra eventuella mönster mellan och inom medlemsländer och partigrupper i parlamentet utan intention att slå fast exakt varför så skett. Därmed är studien inriktad på ledamöterna inom parlamentet; de aktörer som kan skapa dessa mönster med sina bakomliggande variabler så som nationalitet, ideologi och partitillhörighet. Tillsammans ska dessa variabler genom röstningsresultatet förhoppningsvis kunna lyfta fram skiljelinjer respektive sammanhållningar gällande direktivet i fråga, och kartlägga allmängiltiga mönster.

1.4.1 Tillvägagångssätt och empiriskt material

De material jag använt i min teoretiska ansats är närmast uteslutande hämtat från artiklar inom statsvetenskapliga tidskrifter vilket ger ett aktuellt och uppdaterat bidrag till analysen som till stor del utgår från dessa. De berör alla någon form av röstningsbeteende inom parlamentet, men på olika sätt och vid olika tidpunkter. Grunden för de kategoriseringar jag letat efter i mitt givna analysmaterial har jag till största del hämtat från den tidigare forskningen som banat väg för studiens vidare tillvägagångssätt och även gett dess teoretiska ram.

För att göra det möjligt att hitta grupperingar i parlamentarikernas avlagda röster har jag använt europaparlamentets röstningslista från den 16 februari 2006, vilket är studiens givna analysmaterial (se Gebhardt 2006). Här framgår alla närvarande parlamentarikers lagda röst, som skett med ONU, och parlamentarikernas fullständiga namn står, utan partigruppstillhörighet och

nationalitet, grupperade under lagt röstalternativ: JA, NEJ eller NEDLAGDA röster (Gebhardt 2006). Parlamentarikerna har sedan uppdelats både nationsvis och till respektive europeisk partigrupp av de sju.

Information om de sju politiska grupperna inom parlamentet har till största del hämtats från europaparlamentets hemsida, medan respektive partigrupps hemsida gett utdrag på medlemslistor över alla parlamentariker med namn, nation och tillhörande nationellt parti (Europarl 3). Här framgår även partigruppernas respektive storlek i antal ledamöter. Partigruppernas sammansättning och storlek redovisas som den såg ut vid röstningstillfället, och har inte uppdaterats om förändringar så skett. Partigruppsinformationen har sedan jämförts med röstningslistan från den 16 februari för att klart kunna fastställa alla parlamentarikers nationalitet, partigruppstillhörighet och lagd röst om tjänstedirektivet. Partigruppernas ideologiska uppdelning på en vänster-högerskala har utformats efter Callaghan och Höpners ideologiuppdelning (se vidare under 3.1.1) (Callaghan och Höpner 2004: 20). Partigruppernas och nationernas enighet och röstningsfördelning har räknats ut i procent och presenteras i analysen i både text och diagram, för att tydliggöra resultat och underlätta tolkning.

För att få en mer nyanserad bild av vad som döljer sig bakom parlamentarikernas lagda röster har jag även tagit del av ett skrivet material som refererar till debatten om tjänstedirektivet i parlamentet den 14 februari 2006; parlamentarikernas sista officiella chans till debatt och åsiktsutbyte, två dagar innan den faktiska omröstningen (Europarl 1). Här har valda delar av uttalanden och citat valts att presenteras som jag anser speglar de olika gruppernas attityder och ståndpunkter gällande direktivet.

Parlamentarikerna har även delats in, tillhörande respektive medlemsland, som har kategoriserats som ”gamla” respektive ”nya” medlemsländer, där de nya medlemsländerna tillräknas de 10 nationer som blev medlemmar vid unionens utvidgning år 2004. Vid rangordning av medlemsländerna i storleksordning grundas denna på folkmängdsstatistik från 2004, hämtat från Statistiska Centralbyrån (se SCB 2006). Statistik om medlemsländernas tjänsteexport har tagits fram för att testa en för studien lagd hypotes. Denna information har nåtts genom EU:s statistikbyrå Eurostat, där jag valt att få fram tjänsteexporten under 2005, (det närmaste året med given helårsstatistik), i procent av landets BNP (se Eurostat 2006). Det som enligt Eurostats beräkningar ingår i ”tjänster” delas upp i tre sektioner: ”transportation”, ”travel” och ”other services”, med en detaljerad uppräknings av vad som ingår i inom respektive sektion (se European Communities 2006: 62).

2 Bakgrund tjänstedirektivet

Efter två års arbete antog europaparlamentet den 16 februari i år (2006) sin förstabehandling av förslaget till direktiv om tjänster på den inre marknaden inom EU (Europarl 2). Det ursprungliga direktivet "Bolkenstein Directive" lades fram av kommissionären Bolkenstein 2004 med tanken att minska ländernas nationella regleringar som bromsade skapandet av en gemensam marknad för tjänster (GUE/NGL). Direktivet har sedan dess till stor del ändrats. Från början innefattades direktivet av "ursprungslandsprincipen" som innebar att landets bestämmelser där tjänsten ursprungligen var etablerad skulle gälla, och inte bestämmelserna i de land där tjänsten utövades, värdlandet. Det skulle också vara ursprungslandets ansvar att kontrollera att dess regler efterlevdes (Kjällgren 2006: 186). Vad många befارade var att detta skulle leda till en social dumpning inom unionen och "en kapplöpning mot botten" på grund av denna nya konkurrenssituation. I det reviderade direktivet ska tillståndet för utövande av tjänst ges av ursprungslandet, men vid utövandet ska mottagarlandets bestämmelser gälla (Europarl 2).

Målet med direktivet är att inrätta en rättslig ram för att avskaffa hindren för fri etablering och fri rörlighet för tjänster mellan medlemsländerna. Tidigare försvårades etableringen av komplicerade tillståndsförfaranden, administrativa formaliteter, diskriminerande krav och ekonomisk prövning. Den medlemsstat där tjänsten tillhandahålls ska garantera fritt inträde och fritt utövande av tjänsteverksamhet inom sitt territorium. Principer har fastslagits som ska göra det svårt för medlemsstater att negativt särbehandla tjänsteutövare från andra länder (Otken Eriksson 2005: 199). Samtidigt finns skäl till nationella bestämmelser exempelvis gällande säkerhet och ordning, miljöskydd och folkhälsa. Direktivet ska inte påverka arbetslagstiftningen, såsom förbindelser mellan arbetsmarknadens parter, och rätten till fackliga åtgärder och tecknande av kollektivavtal (Europaportalen).

Efter debatt i parlamentet om direktivets utformning gällande "socialpolitik" och "konsumentskydd" och huruvida direktivet även skulle omfatta tjänster av allmänt ekonomiskt intresse, kompromissades slutligen om att direktivet inte ska tillämpas på liberalisering av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse eller påverka medlemsstaternas frihet att definiera dessa. Parlamentet lade till fler tjänster som undantas av direktivet såsom hälso- och sjukvårdstjänster, spelverksamhet, juridiska tjänster, audiovisuella tjänster, och säkerhetstjänster (EU-debatt 2).

Efter att parlamentet röstade igenom det reviderade förslaget i februari har kommissionen och ministerrådet behandlat direktivet. I november ska parlamentet för andra gången rösta om direktivet, och dess behandling som sker i samråd med ministerrådet och kommissionen, kommer att avgöra om det går att nå en uppgörelse under hösten (EU-debatt 3).

3 Hur röstar europaparlamentariker?

Som teoretisk ansats utgår jag från olika antaganden som förekommer inom forskningen gällande röstningsbeteende, partigruppskoalitioner och samarbeten inom europaparlamentet, vilket gör det möjligt och tillfredställande att applicera dessa på fallet om tjänstedirektivet och röstningsbeteendet där i kring. Om den tidigare forskningens tolkningar och antaganden stämmer, vad kan vi då förvänta oss att röstningsbeteendet i frågan om tjänstedirektivet gett för uppdelningar parlamentarikerna emellan? Än mer intressant för studien är att vissa av dessa teoretiska antaganden motsäger varandra. De utsätts således för en prövning i detta fall och möjlighet till bekräftelse eller försvagning. Teorierna sammanfattas och kategoriseras utifrån fokus och innehåll och efter varje teoriavdelning följer ett integrerande avsnitt där teorin inordnas med studiens fall och syfte. Ett resonemang förs om vad som möjligen kan förväntas gälla i fallet med tjänstedirektivet och uttrycken för detta ges genom avslutande specifik fråga eller frågeställningar som strukturerar kommande analys.

3.1 De eniga partigrupperna

Forskningen visar så gott som entydigt att de politiska grupperna blivit allt mer viktiga och avgörande för ledamöternas röstningsbeteende i parlamentet (Hix, Noury 2006: 5, Faas 2002: 14). Det huvudsakliga beviset för detta är en ökande partisammanhållning, att ledamöterna internt inom respektive partigrupp i större grad röstar lika (Hix 2002: 689, Hix, Noury, Roland 2005: 210). Olika meningar råder dock om vilka partigrupper som har högst enighet, men fler studier visar på att de större partigrupperna i parlamentet har en högre grad av sammanhållning i jämförelse med de mindre partigrupperna (Hix, Noury, Roland 2005: 216, Hix 2002, Faas 2002: 13, Hix, Kreppel, Noury 2003). Hix, Kreppel och Noury visar att Gruppen för Europeiska folkpartiet, kristdemokrater och Europademokrater (EPP- ED), Socialdemokratiska gruppen i europaparlamentet (PSE) och Gruppen alliansen liberaler och demokrater för Europa (ALDE) är mest internt sammanhållna i parlamentet (för alla partigrupper och dess partigruppsförkortningar, se bilaga 1). Detta då de tillsammans kan kontrollera mycket av arbetet inom parlamentet vilket gör att vikten av sammanhållning ökar (Hix, Kreppel, Noury 2003: 318). Hix, Noury och Roland visar också att det finns ett positivt samband mellan partistorlek och enighet (2005: 226). En intressant motsättning till denna tes visar Callaghan och Höpner (2004) som gjort en studie av parlamentarikernas röstbeteende gällande kommissionens förslag om det så kallade "take-over directive". Direktivet ingår i Lissabonprocessens mål om en

starkare ekonomi och arbetsmarknad och innebär en juridisk integration av medlemsländernas marknader. Callaghan och Höpner visar att partigruppernas enighet är störst inom de små vänster- och högergrupperna som till stor grad röstade tillsammans oberoende av nationalitet (2004: 22). Partierna närmare en centerposition; EPP- ED och PSE, var mindre sammanhållna då nationaliteten för ledamöterna hade en mer avgörande betydelse (2004: 23). I en studie från 2006 inkluderar även Hix och Noury Gruppen de gröna/Europeiska fria alliansen (Verts/ALE) bland dem som är mest sammanhållna inom parlamentet, tillsammans med PSE (Hix, Noury 2006: 6). De partigrupper med störst splittring är enligt denna studie Gruppen unionen för nationernas Europa (UEN) och, Gruppen självständighet/demokrati (IND/DEM) (Hix, Noury 2006: 6).

3.1.1 Enigheten om tjänstedirektivet

Det blir tydligt att skilda antaganden om partigruppernas interna enighet råder. Då antaganden står mot varandra blir det svårt att förvänta sig en given utgång av enigheten gällande tjänstedirektivet. Den tes som förespråkar hög enighet bland de små partierna till höger och vänster utgår från parlamentariskens röstningsbeteende gällande just en juridisk integrationsfråga inom ekonomi och arbetsmarknad ("the take over directive") (Callaghan & Höpner 2004). Liksom tjänstedirektivet hamnar detta direktiv inom Lissabonstrategins ramar varpå en jämförelse känns tillämplig. Denna tes får även tyngd genom den mest aktuella studien (Hix, Noury 2006) som menar att den lilla gröna vänsterpartigruppen Verts/ALE är ett av de mest sammanhållna partierna.

I kommande analys ska det tydliggöras om det finns ett positivt samband mellan partistorlek och intern enighet inom partigrupperna, eller om det inom denna fråga är de mindre höger- och vänsterpartigrupperna som är mest sammanhållna. Här krävs en kategorisering av partigrupperna på en vänster-högerskala, för att korsa ideologi och enighet i frågan. Detta görs genom Callaghan och Höpnars ideologiska indelning (2004). Partigrupperna placeras från vänster till höger som följande: längst till vänster befinner sig Gruppen europeiska enade vänstern/Nordisk grön vänster (GUE/NGL) följt av Verts/ALE; PSE antar sedan efterföljande en center- vänsterposition och följs av EPP- ED som har en center- högerposition. Näst längst till höger placeras ALDE och slutligen längst ut på högerkanten UEN. De parlamentariker som tillhör de grupplösa (NI) placeras inte ut på denna skala då parlamentarikerna tillhörande denna kategori inte har någon ideologisk gemenskap. Inte heller IND/DEM inkluderas, då partigruppen tagit avstånd från en ideologisk placering med en uttalad anti-europeisk ställning (Callaghan, Höpner 2004: 20).

Genom att kartlägga vilka partigrupper som internt uppnådde högst grad av enighet gällande tjänstedirektivet, oavsett typ av resulterande majoritet, ämnar analysen klargöra huruvida partigruppernas storlek eller ideologiställning gett utslag i röstningsbeteendet. Detta visar även huruvida befintliga antaganden får ytterligare stöd i fallet tjänstedirektivet. Frågan som strukturerar kommande analysen är följande:

- Var parlamentarikerna från de små vänster- och högerpartierna mest eniga i sina ställningstaganden gällande tjänstedirektivet?

3.2 Samarbete eller konkurrens?

Konkurrensen partigrupperna emellan har ökat med åren, främst gällande sociala frågor (se Hix, Noury 2006, Faas 2002, Hix 2004, Rauno 2000, Hix, Naury, Roland 2005, Noury 2000). Hix bekräftar dessa mönster i en nyligen utförd studie där han kartlägger huruvida den ökade heterogeniteten efter utvidgningen med olika ekonomiska intressen, sociala värderingar, kulturer och institutioner avspeglas i parlamentarikernas röstningsbeteende. De mönster som blir tydliga förklaras av att politiken inom europaparlamentet är uppdelat i en vänster-högerdimension där ideologi spelar en betydande roll för ledamöternas röstbeteende (Hix, Noury 2006: 8, Kreppel 2000, Hoyland 2003, Hix, Noury, Roland 2005, Noury 2002: 55). Partigrupperna är eniga över partigrupsgränserna inom ämnesområden där en ideologisk likhet råder, men gällande socioekonomiska frågor och just arbetsfrågor (arbetshälsa och säkerhet) är likartat röstningsbeteende partigrupperna emellan mindre troligt, trots den politiska förlust detta för med sig för frågan (Kreppel 2000: 354, Hix, Kreppel, Noury 2003: 319, Hix, Noury, Roland 2005: 214).

Totalt sett samarbetsröstar de två största partierna PSE och EPP- ED i större utsträckning än de konkurrerar (Hix, Noury 2006: 8, Kreppel 2000: 343). Hix, Kreppel och Noury visar i en studie från 2003 att de två partierna även tenderar att rösta tillsammans rörande EU-institutionella frågor, vilket de menar pekar på att partierna delar åsikter gällande europeisk integration (2003: 327). Samtidigt visar en studie gjord två år senare med delvis samma författare att just integrationsfrågorna splittrar dessa partigrupper från varandra, men även internt, då parlamentarikerna till större utsträckning följer nationella linjer (Hix, Noury, Roland 2005: 214, även Noury 2002).

Gällande ställningstaganden för europeisk integration visade Callaghan och Höpner att vid röstningen av "the take over directive" fanns ett positivt samband mellan JA- röster och partigrupperna till höger inom parlamentet (2004: 21).

3.2.1 Samarbete för tjänstedirektivet?

Sammantaget ser vi att bilden av partigruppernas samarbetsmönster mellan varandra inte är helt entydig. Förväntat samarbete eller konkurrens mellan partierna verkar handla om typen av fråga. Om det finns en ökad konkurrens gällande socioekonomiska frågor som just arbetsfrågor (Hix 2006, Faas 2002, Hix 2003, Rauno 2000, Hix, Naury, Roland 2005, Kreppel 2000) så borde ju denna

konkurrens visa sig gälla tjänstedirektivet som innefattas av en social aspekt inom arbetsmarknadspolitiken. Detta skulle ge ökad grad av partisammanhållning och mindre grad av samarbete över ideologigränserna inom parlamentet. För tjänstedirektivet skulle det visa sig genom en tydlig uppdelning mellan vänster- och högerpartier i ståndpunkt, där majoriteten av parlamentarikerna längst ut på vänster- och högerkanterna röstat olika i frågan. Callaghan och Höpner visar att det vid ställningstagandet om röstningen av "the take over directive" fanns ett positivt samband mellan JA- röster och partigrupperna till höger inom parlamentet (2004: 21). Då direktivet från deras studie liksom tjänstedirektivet berör europeisk integration och arbetsmarknad, kan vi möjligen förvänta oss samma röstningsmönster här, med koncentration av NEJ- röster inom partigrupperna till vänster. För att utröna detta i kommande analys utgår jag även här från Callaghan och Höpners ideologiska vänster- högerskala för partigrupperna (2004: 18) och korsar det med andelen JA- respektive NEJ- röster inom varje partigrupp.

Om tjänstedirektivet ses som en integrationsfråga inom unionen, vilket den på olika sätt gör, står vi inför två olika uppfattningar huruvida detta påverkar röstningsbeteendet hos partigruppernas parlamentariker, samarbete mellan partigrupperna eller intern partigruppssplittring. Integration innefattar ett vitt ämnesområde och ingen av studierna klargör närmare vilken typ av integration som inkluderas. Oavsett utgången i integrationsteserna talar dessa mot antagandet om intern sammanhållning och konkurrens för socioekonomiska frågor. Här hamnar vi i en diskussion huruvida tjänstedirektivet är en fråga om ideologi med en vänster- högeruppdelning eller i större grad handlar om europeisk integration där enighet över partigrupsgränserna eventuellt skulle råda. Kommande analys ämnar klargöra detta genom ett förtydligande huruvida ledamöterna från partigrupperna i allmänhet, och de två största, PSE och EPP- ED i synnerhet, röstat lika i frågan eller om en ideologisk olikhet kan visas genom röstningsresultaten. Frågan som leder denna analysdel är följande:

- Röstate parlamentarikerna med ideologiska motiv, resulterande i högre andel JA- röster inom högerpartier och högre andel NEJ- röster inom vänsterpartier?

3.3 Nationalitetens betydelse

Enigheten mellan parlamentarikerna har nationsvis hållits konstant, eller till viss del minskat (se Faas 2002, Hix, Noury 2006, Hix 2003, Rauno 2000, Hix, Naury, Roland 2005). Då parlamentet innefattas av olika partigrupper bestående av delegerade från nationella partier med liknande ideologiska övertygelser skulle ett enigt röstningsbeteende inom dessa partigrupper kunna förväntas. Men Hix menar att det vore fel att bortse från de nationella partiernas påverkan på parlamentarikernas röstningsbeteende (Hix 2002: 689) och visar att parlamentarikernas röstbeteende till viss del styrs av just de nationella

partipreferenserna. Nationella partier är en faktor som kan få parlamentariker att rösta tillsammans, mot respektive partigrupp, i de fall preferenserna går isär, där det inte handlar om transnationell gemenskap och sker i fall med för det nationella partiet speciellt viktiga frågor (Faas 2002: 16, Johansson 2001: 49).

Rauno visar dock i en studie från 2000 att omkring hälften av medlemsländernas nationella partier aldrig ger röstningsinstruktioner till sina ledamöter i parlamentet och att över 70 % av de nationella partierna inte kontrollerar sina ledamöters röstningsbeteende (Rauno 2000: 218). Det kan konstateras att nationella delegationer kan påverka röstningsbeteendet, men att partigrupperna som förklarande faktor till röstningsbeteende inom parlamentet är starkare (Noury 2002: 55). Däremot anses inte rent nationella intressen förklara parlamentariskens röstbeteende (Høyland 2003: 22).

Gällande de enskilda nationerna antas parlamentariker inom de nya medlemsländerna ha större sammanhållning än de gamla medlemsländerna (Hix, Noury 2006: 7). Sambandet kan bero på att de nya länderna generellt är mindre, vilket underlättar likatänkande, medan de gamla länderna ofta är större som naturligt leder till ökade olikheter (Hix 2006: 7, Faas 2002).

3.3.1 Vilka medlemsländer vill mest och vad?

I frågan om tjänstedirektivet finns inte möjligheten att fastslå de nationella partiernas ställning i varje medlemsland. Utanför de nationella parlamentariskens ställningstagande har varken de nationella partierna eller medlemsländerna fattat ett officiellt ställningstagande i frågan, även om åsiktsdrivna uttalanden förekommer och rådet som representerar länderna är med i processen. Det blir ändå i denna studie svårt att spåra de nationella partiernas påverkan på respektive parlamentariker. Trots det vill jag framhålla att detta kan vara en förklaringsfaktor till ett ställningstagande. Rent nationella intressen (utanför partier) verkar inte förklara parlamentariskens röstningsbeteende enligt forskningen (Høyland 2003). Jag finner det konstigt att nationaliteten i sig (utöver eventuell påverkan från tillhörande nationellt parti) inte skulle ge något utslag i ledamöternas ställningstagande gällande tjänstedirektivet. Motivet till resonemanget är karaktären i detta direktiv som innegriper en integrering och samordning av de 25 medlemsländernas arbetsmarknadspolitik. Debatten har varit livlig och spekulationer har förekommit om potentiella vinnare respektive förlorare vid ett införande. Av just den anledningen misstänker jag att parlamentarikerna inte helt friktionsfritt lät rösten falla i dess europeiska partigrupps bestämda gemensamma linje; jag anar att en påverkan skett från nationell opinion och möjligtvis egen kalkyl om den egna nationens öde. Denna spekulation vill jag testa, utan avstamp i tidigare forskning, genom att klargöra ländernas nivå på export av tjänster. Genom ett tillägg av denna variabel för analysen, önskar jag ta reda på om det finns ett röstningsmönster som kopplar samman parlamentariskens ställningstagande med landets nivå på tjänsteexport. Nationerna med hög grad av tjänsteexport, anser jag, borde ha velat rösta igenom ett direktiv som möjliggör en gränsöverskrivande arbetsmarknad för sin nation. I motsats kanske

parlamentariker från länder med lägre grad av tjänsteexport inte ser samma starka incitament till att stödja direktivet, då dess utgång och följder för nationernas inhemska arbetsmarknad för många är oklar.

De nya medlemsländerna har enligt forskningen större sammanhållning än de gamla medlemsländerna, och kan tänkas vara så även gällande tjänstedirektivet. Anledningen ska vara att de nya medlemsländerna generellt är mindre, vilket underlättar likatänkande. Här borde det då också finnas en koppling mellan sammanhållning och nationsstorlek utanför uppdelningen nya/gamla medlemsländer. De medlemsländer som är mindre kan förväntas ha högre sammanhållning, och de större länderna lägre sammanhållning, oberoende av inträdesperiod i unionen.

Analysen önskar under detta avsnitt klargöra huruvida nationernas nivå på tjänsteexport kan ha påverkat parlamentarisk ställningstagande, där ett positivt samband mellan andelen JA- röster och nivå på tjänsteexport förväntas. Respektive nations nivå på tjänsteexport rangordnas, med statistik från Eurostat, och samkörs med röstningsresultaten för att hitta eventuella mönster som stärker eller omkullkastar min hypotes. Kommande analys förtydligar även vilka medlemsländers parlamentariker som i högst grad röstade i enighet gällande direktivet, trots olika partigruppstillhöranden; och vilka nationer där ledamöterna röstade mest oenigt, oavsett röstmajoritet. De två frågor som strukturerar denna del av analysen är följande:

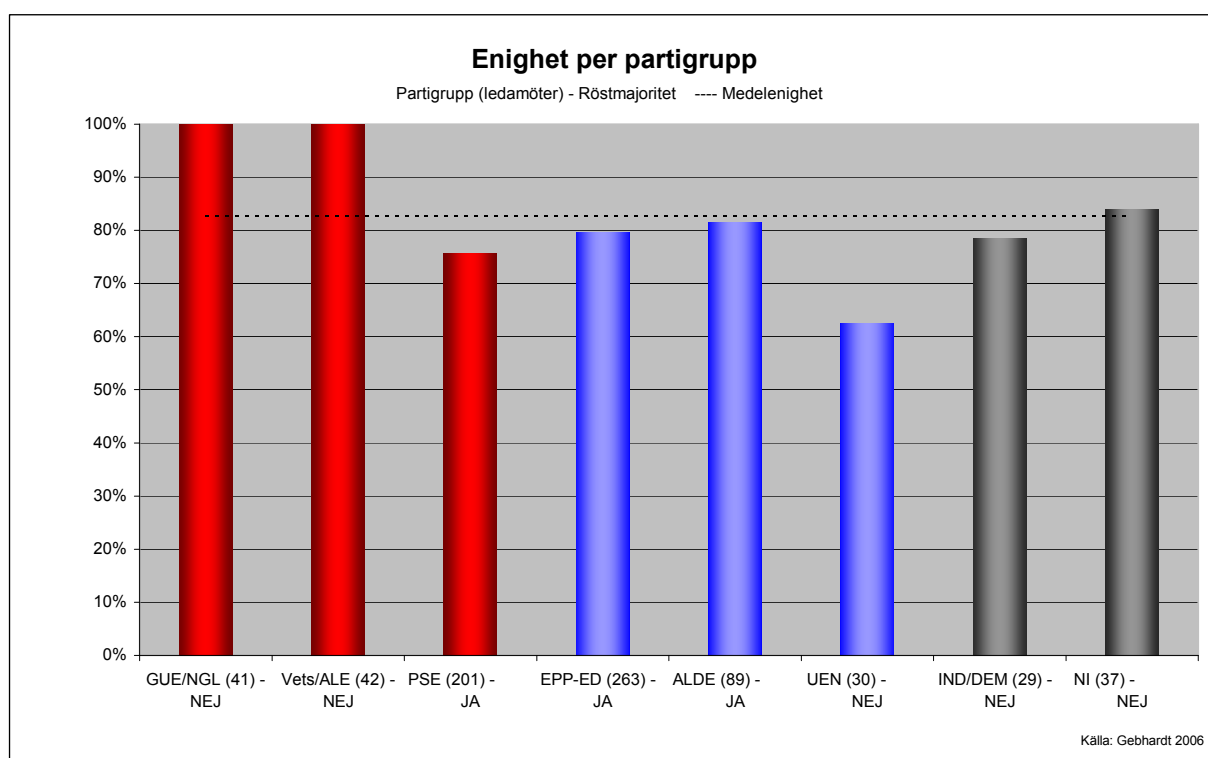
- Röstade parlamentariker från små nationer i större grad av enighet?
- Röstade parlamentariker från länder med hög nivå på tjänsteexport i högre grad JA till direktivet än de från nationer med lägre tjänsteexport?

4 Parlamentarikerna om tjänstedirektivet

4.1 Var ligger enigheten om tjänstedirektivet?

Följande diagram visar ledamöternas enighet gällande tjänstedirektivet, inom respektive partigrupp.

Figur 1:

Figur 1: Partigruppernas grad av enighet (procent) gällande tjänstedirektivet, oavsett typ av röst i majoritet. Partigrupperna till vänster i ideologiskalan visas med röda staplar och partigrupperna till höger i blå staplar. IND/DEM och NI som står utanför den ideologiska skalan visas i grått. Den streckade linjen visar medelenigheten bland partigrupperna. Vid varje partigrupp framkommer dess storlek (ledamöter), och vilket ställningstagande (JA/NEJ) enigheten åsyftar.

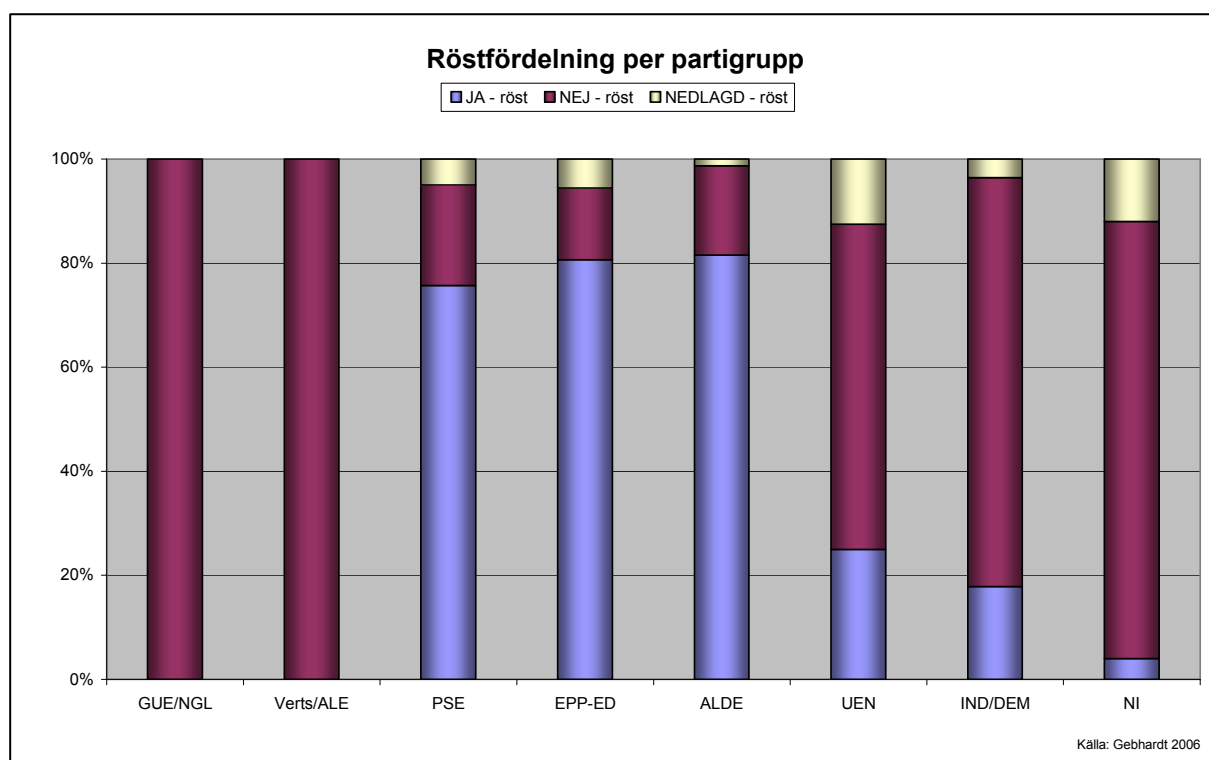
De mest eniga om tjänstedirektivet var parlamentarikerna inom GUE/NGL (41 ledamöter) och Verts/ALE (42 ledamöter), där båda partigrupperna hade 100 % sammanhållning i frågan; alla ledamöter röstade NEJ till direktivet och ingen ledamot lade en JA- röst. Dessa partigrupper är bland de mindre partigrupperna och längst till vänster på ideologiskalan. Den tredje mest eniga är de parlamentariker som tillhör de grupplösa, NI (37 ledamöter) som inte inkluderas på ideologiskalan, där 84 % var sammanhållna att rösta NEJ till direktivet. Inom högergruppen ALDE (89 ledamöter) var enigheten 81,6 % kring JA- rösterna. EPP- ED, som är den största partigruppen inom parlamentet (263 ledamöter) och till höger, hade en majoritet av JA- röster från ledamöterna med nästan 80 % enighet, men blir ändå bara femte mest sammanhållna partigrupp. IND/DEM (29 ledamöter) parlamentets minsta partigrupp, som inte räknats med på ideologiskalan, tar med 78,6 % enighet ställning mot direktivet. Ledamöterna inom vänstergruppen PSE, som är näst största partigrupp (201 ledamöter), röstade i majoritet JA till direktivet med 75,7 % sammanhållning, men tillhör trots detta ändå en av de två mest oeniga partigrupperna. Partigruppen med störst splittring är slutligen UEN (30 ledamöter), som också placeras längst till höger på ideologiskalan. Enigheten kring NEJ- rösterna var här 62,5 %. Ett medeltal för enigheten bland partigrupperna blir slutligen 82,75 %.

Det blir klart att de mest sammanhållna partierna i frågan är små partigrupper där de två mest sammanhållna också är de två partigrupperna längs till vänster på en ideologisk vänster- högerskala inom parlamentet. Den näst minsta partigruppen, också längst till höger inom parlamentet, är dock den mest oeniga, och de tre mest sammanhållna partigrupperna är *inte* de tre minsta i parlamentet. Detta ger uppenbarligen bara delvis styrka åt Callaghan och Höpnerns tes om att de små partierna på vänster- och högerkanterna har mer sammanstämmiga åsikter än de större partigrupperna i parlamentet. Hix och Noury som menade att Verts/ALE och PSE innehar störst enighet, medan UEN och IND/DEM är minst samstämmiga, har alltså delvis rätt; gällande utslaget för *två* av dessa fyra partigrupper. Det är dock klart att teorin från bland andra Hix, Kreppel och Noury som menar att det är de tre största partierna som har störst grad av intern samstämmighet inte styrks av fallet med tjänstedirektivet. Ett positivt samband mellan partistorlek och enighet finns här inte.

4.2 Mest JA till höger?

Röstningsfördelningen per partigrupp mellan de tre röstningsalternativen visas i *figur 2* nedan. Vi ser att partigruppen med högst andel JA- röster är den tredje största partigruppen, högerpartiet ALDE. Strax efter med andel JA- röster kommer EPP- ED som också är ett högerparti. De partigrupper med mest andel NEJ- röster är GUE/NGL och Verts/ALE, som är de två partigrupperna längst till vänster i ideologiskalan. I mitten bland andelen JA- röster ligger både PSE, som tillhör vänstergruppen av partier, och UEN som är långs ut på högerkanten.

Figur 2:

Figur 2: Röstfördelningen mellan de tre röstningsalternativen per partigrupp. Partigrupperna är presenterade från vänster till höger på ideologiskalan, med undantag för IND/DEM och NI längs ut till höger som inte inkluderats i denna.

Då procentandelen JA- respektive NEJ- röster studeras blir en tvådelad uppdelning tydlig. De tre största partierna ALDE, EPP- ED och PSE har alla en andel JA- röster på över 75 %. Sett till andelen NEJ- röster innehar GUE/NGL och Verts/ALE båda 100 % NEJ- röster, följt av NI och IND/DEM (som dock uteslutits från ideologiskalan) med 84 % respektive 78,6 % NEJ- röster. UEN, partigruppen längst ut till höger har en andel NEJ- röster på över 62 %. Den tudelade uppdelningen visar på likartade röstningsresultat mellan de tre största partierna (EPP- ED, PSE, ALDE), två högerpartier och ett vänster, där JA- rösterna överväger; mot de mindre partigrupperna (GUE/NGL, Verts/ALE, UEN), som är blandade i ideologi, men övervägande vänsterstyrda, med NEJ- majoritet.

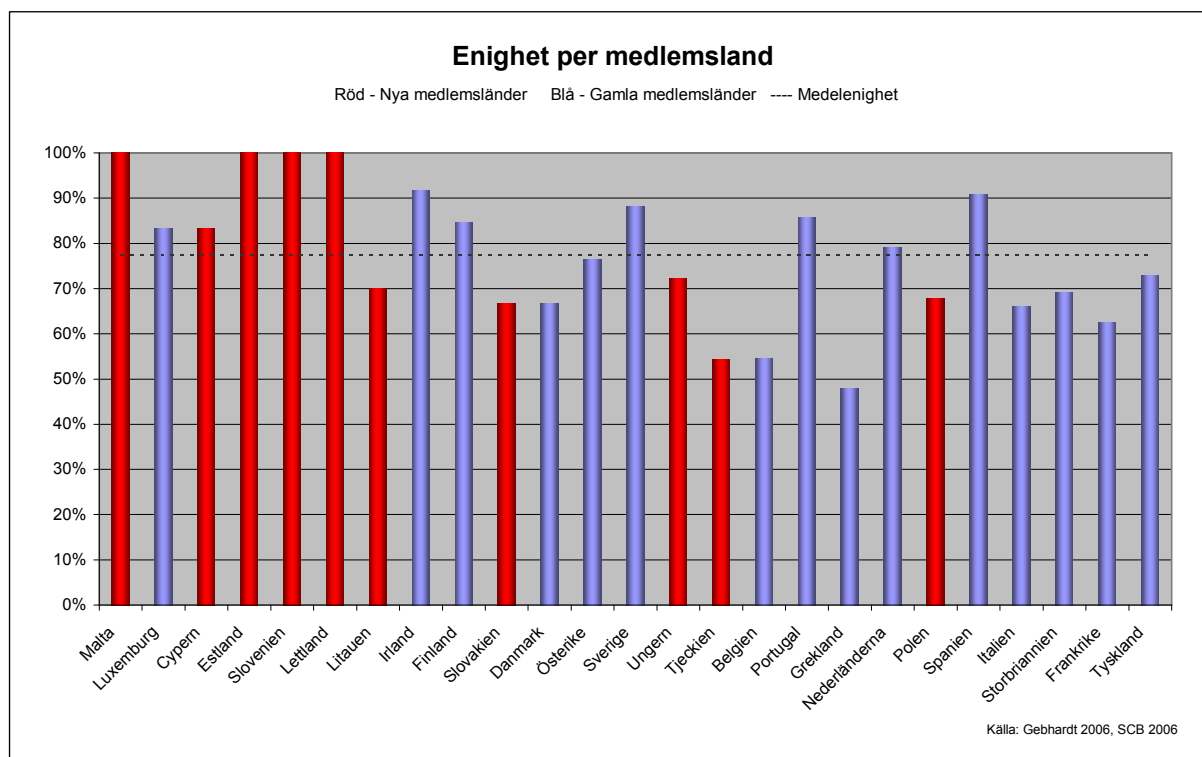
Generellt sett kan vi alltså konstatera att andelen JA- röster i störst grad var representerade av partier till höger och att andelen NEJ- röster i högre grad fanns bland vänsterpartier. Detta styrker i grova drag Callaghan och Höpnars teori om JA- och NEJ- rösternas fördelning på ideologiskalan. Bilden vi får är att ideologin spelade en roll för ledamöternas ställningstagande om tjänstedirektivet. Detta har dock inte skett entydigt då ideologilägren splittrades och PSE och EPP- ED här har liknande röstningsmönster. Visat ideologins spelande roll verkar ändå en ideologisk likhet råda som till viss del sträcker sig tvärs över de två partigruppslägren, trots tesen om att gällande arbetsmarknadsfrågor så inte skulle vara fallet (Kreppel 2000, Hix, Kreppel, Noury, Hix, Noury, Roland).

Om tjänstedirektivet diskuteras i integrationstermer försvagas tesen om att detta splittrar partigrupperna (Hix, Noury, Roland 2005, Noury 2002). Generellt sett har alla partigrupper en hög grad av intern enighet och de två största partigrupperna har trots ideologisk skild utgångspunkt uppnått ett liknande röstningsmönster i frågan. Resultatet utesluter då inte stöd för tesen om dessa två partigrupper, tillsammans med framförallt ALDE, delade positiva inställning om europeisk integration (Hix, Kreppel, Noury 2003).

4.3 Medlemsländernas enighet och tjänsteexportens påverkan

Gällande enigheten bland parlamentarikerna nationsvis, oavsett majoritet bland röstningsalternativen, ser vi i tabellen nedan hur stödet för direktivet varierade mellan medlemsländerna.

Figur 3:

Figur 3: Medlemsländernas enighet gällande tjänstedirektivet (procent). Länderna är placerade utifrån befolkningens storlek i stigande ordning från vänster till höger. De nya medlemsländerna är markerade med röda staplar och de gamla medlemsländerna med blå. Den streckade linjen markerar medelenigheten bland medlemsländerna.

Fyra av de tio nya medlemsländerna; Malta, Slovenien, Estland och Lettland har alla en sammanhållning på 100 %, där således alla ledamöter i parlamentet röstat lika, trots tillhörighet till olika politiska grupper. Sedan följer fem gamla medlemsländer: Irland, Spanien, Sverige, Portugal och Finland som alla har en enighet kring direktivet på omkring 85 % och mer. De parlamentariker som nationsvis är mest oeniga kring direktivet är Grekland, Tjeckien, Belgien, Frankrike och Italien, och domineras alltså av gamla medlemsländer trots Tjeckiens dåliga placering. Övriga länder som tillhör de nya medlemsländerna intar en mittenposition gällande graden på sammanhållning.

Lägger vi ihop tesen om nya och gamla medlemsländer med betydelsen av nationernas storlek, ser vi också att de fyra mest eniga medlemsländerna även är bland nationerna med lägst folkmängd (SCB 2006). Två av unionens största länder befolkningsmässigt, Italien och Frankrike, är bland de mest oeniga, och de fem mest oeniga länderna tillhör alla de större av medlemsländer.

Då fyra av de tio nya medlemsländerna är de enda som innehar full enighet bland sina parlamentariker kan jag styrka antagandet om att de nya medlemsländerna från 2004 till viss del är mer sammanhållna än de gamla medlemsländerna (Hix, Noury 2006, Faas 2002). Tjeckien är dock ett undantag och en av de mest splittrade länderna i frågan, där hela 54,2 % valde att lägga ner sin röst utan att ta klar ställning i frågan. Den generella bilden visar dock att de nya medlemsländerna i större grad är eniga än de gamla. Denna tes stärks genom utvecklandet att de mindre nationerna till högre grad är eniga än de stora nationerna. Till vänster i diagrammet, som visas med stigande befolkningsmängd, innehar medlemsländerna generellt högre grad av enighet än de länder till höger i diagrammet, alltså, med högre befolkningsmängd. Totalt sett är medelenigheten bland medlemsländerna 77,34 %.

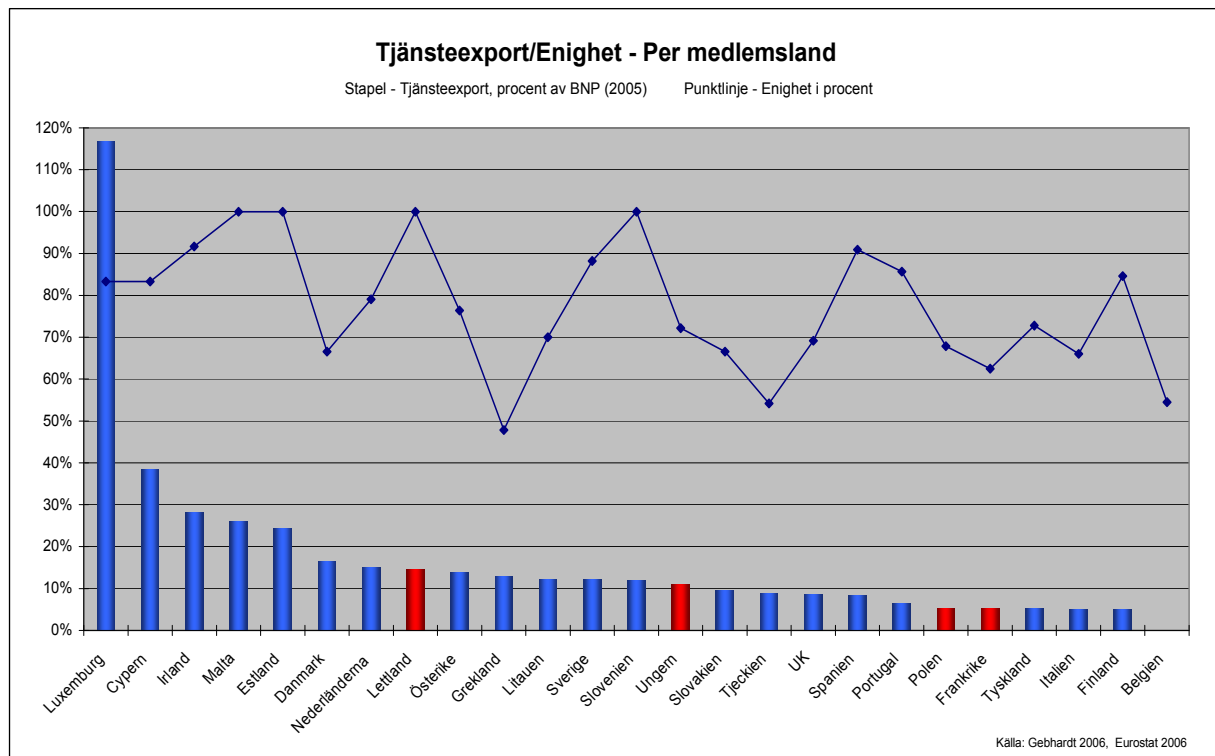
Vilka medlemsländer röstade då för vad? Varje medlemslands ställningstagande och enighetsgraden på detta, i kombination med tillhörande tjänsteexportnivå visas i *figur 4* nedan. De tre mest positiva medlemsländerna (störst andel JA- röster) till ett genomförande av direktivet var Malta, Slovenien och Estland, alla små och nya medlemsländer, där utslaget blev full samstämmighet. Därefter visar även Irland, Spanien och Sverige att kring 90 % av deras ledamöter röstade *för* direktivet.

Endast fyra medlemsländer hade parlamentariker som i majoritet röstade *mot* tjänstedirektivet: Lettland, Ungern, Polen och Frankrike. Ledamöterna från Lettland, ett litet land som tillhör gruppen av nya medlemsländer, har alla med 100 % samstämmighet röstat med negativ inställning till direktivet. Detta visar på att de nya medlemsländerna inte intar samma position i frågan om tjänstedirektivet då de klyvs i två olika läger.

Min hypotes om utslagen för medlemsländerna innefattade ett resonemang om att en hög nivå på tjänsteexport i ett land kunde förväntas påverka dess parlamentariker att i högre utsträckning rösta JA till direktivet. Följaktligen skulle de nationer där exporten av tjänster ut ur landet är låg, anta en högre andel NEJ-röstande parlamentariker, och deras intresse av ett genomröstat tjänstedirektiv väntas svalare. Tabellen nedan (*figur 4*) åskådliggör ländernas nivå på

tjänsteexport, i fallande ordning, från vänster till höger, och visar även nivån på enigheten inom varje nation. Majoriteten av medlemsländerna röstade i helhet JA till direktivet, så även de med högst tjänsteexport. De fyra länder som röstade NEJ till direktivet har dock spridd nivå på tjänsteexport; Polen och Frankrike har relativt låg tjänsteexport, medan Lettland och Ungern har något högre. Vi ser att enighetsnivån bland medlemsländerna är ojämn och inte följer mönstret för ländernas tjänsteexportnivå. Det kan nog utan närmare eftertanke fastslås att min hypotes inte får ett rungande stöd från empirin.

Figur 4:

Figur 4: Staplarna visar medlemsländernas nivå på tjänsteexport (procent) under 2005. Röd färg markerar ut de länder som i majoritet röstade NEJ till tjänstedirektivet. Länder markerade med blå staplar röstade i majoritet JA till direktivet, med undantag för Tjeckien där majoriteten av ledamöter valde att lägga ner sin röst. Punktlinjen visar ländernas enighet (procent) i sitt majoritetsbeslut. Belgien saknar data på tjänsteexport.

4.4 Kan ett NEJ betyda JA?

Med mitt arbete och informationssökande kring frågan om tjänstedirektivet har det blivit tydligt att frågan tolkats på så många olika sätt. Inte bara åsikterna är många och går isär, utan även spekulationerna om framtida effekter på unionens

arbetsmarknad. Det har också blivit tydligt att parlamentariker som står längst ifrån varandra på ideologiskalan röstade lika i frågan till skillnad och i motsats till de parlamentariker och partigrupper i mitten som intog en annan position. Därför blir det viktigt att även försöka förtydliga *vad* tjänstedirektivet står för, enligt de olika partigrupperna. Det vore mer lättolkat om vi kunde gruppera antalet JA- och NEJ- röster och veta att bakom varje röst står ett ställningstagande för eller mot något som av alla ses på samma sätt, från samma håll och får en given och känd sluteffekt. Så är ju inte fallet gällande tjänstedirektivet och det har för mig blivit tydligt att de parlamentariker som röstade JA och de som röstade NEJ i vissa fall i själva verket kanske vill samma sak, och vise versa. Men än mer uppseendeveckande, att inom den parlamentarikergrupp där alla röstade NEJ, döljer sig ledamöter som inte har någon gemensam nämnare alls i sina åsikter om tjänstedirektivet. Bakom rösterna gömmer sig olika argument som ändå lett till samma ställningstagande. Det kan vara på sin plats att reda ut dessa oklarheter för att lättare förstå ledamöternas röstningsbeteende, så här görs ett försök att tydliggöra de politiska partiernas åsikter och resonemang.

Som ett underlag till hur vi kan förtydliga partigruppernas ställningar har jag tagit del av ett skrivet material som refererar till debatten om tjänstedirektivet i parlamentet den 14 februari 2006; parlamentarikernas sista officiella chans till debatt och åsiktsutbyte, två dagar innan den faktiska omröstningen. Kommande ståndpunkter är alla tagna från samma refererande dokument (se Europarl 1). Här har valda delar av uttalanden och citat valts att presenteras, som jag anser speglar de olika gruppernas attityder och ståndpunkter gällande direktivet.

PSE visar en tydlig ställning *för* de omarbetade direktivet där parlamentarikern Evelyne Gebhardt menar att tjänster måste åtnjuta fri rörlighet i EU precis som varor, kapital och tjänster, och att möjligheterna för små och medelstora företag att tillhandahålla tjänster över gränserna måste förbättras. Martin Schulz från PSE ansåg att direktivet nu respekterar säkerhet, folkhälsa och miljöhänsyn där löner och att sociala normer inte längre offras. Förslaget står enligt hans tycke för välfärd och tillväxt och respekt för den sociala modellen eftersom parlamentet stått emot social dumpning och skrotat de ursprungliga Bolkenstein-direktivet. Den svenska parlamentarikern Jan Andersson från samma partigrupp ansåg att den nya kompromissen var bra då den "fördjupar den inre marknaden, samtidigt som den värnar om trygghet på arbetsmarknaden och skyddar de offentliga tjänsterna". Han uppmanade därför alla att rösta ja.

Hans-Gert Pöttering från EPP- ED påpekade att hans politiska grupp var positiva till direktivet i sin omarbetade form där rättvisa regler skapats som ska bidra till att stärka EU: s internationella konkurrenskraft. Svenskan Charlotte Cederschiöld ansåg att tjänstedirektivet är "ett gigantiskt steg för EU men ett litet steg för frihandeln". Enligt henne var undantagen för många och principen därför för svag. Hon menade att protektionism som gömmer sig bakom socialpolitik eller konsumentskydd är orimlig. Gunnar Hökmark från samma partigrupp sa att han tillsammans med andra moderater kommer att stödja kompromissen "inte för att det är vad vi vill ha, utanför att det är ett steg på vägen". Han ville också understryka att han inte accepterade den bild som framställs, att det handlar om en konflikt mellan öst och väst, mellan nya och gamla medlemsländer. Istället, sa

han, ”rör det sig om en konflikt mellan de som vill ha mer av europeisk integration och samarbete, öppnare gränser, samt fler och nya arbetstillfällen genom tjänstehandel – och de som är av annan åsikt”.

Graham Watson, representant från ALDE menade däremot att det fanns god livskraft i Bolkenstein-direktivet som skulle ha skapat nya jobb, välfärd och nya möjligheter för sina medborgare, medan de reviderade förslaget står för protektionism med kortsiktiga fördelar för några men nackdelar för alla, framförallt de arbetslösa. Gruppen säger sig vara för en kompromiss mellan kommissionen och Europafacket, men stödjer inte de motsägelsefulla principerna. Cecilia Malmström, svensk partikollega tog liknande ton och pratade gott om den omdiskuterade ursprungslandsprincipen som hon menar skapar en verklig inre marknad utan diskriminering. Hon uttryckte oro för de två stora partigrupperna PSE och EPP- ED: s kompromiss om att föra in det enligt henne luddiga begreppet socialpolitik. Hon befärar att detta leder till ökad protektionism och svåra juridiska tolkningar.

Nigel Farage från IND/DEM understrykte i en parlamentsdebatt att en utökad lagstiftning inte river några hinder för företagen och att näringslivet flyr från den europeiska kontinenten. Det säger han, är förklaringen till att deras grupp kommer att rösta nej.

Adam Jerzy Bielan från UEN påpekade att ”ett annat EU-land inte ska vara utomlands”. ”Marknaden är gemensam, men det finns många hinder för en ekonomisk tillväxt i EU.” En tillämpning av direktivet kommer leda till många nya arbetstillfällen sade han och menade på att i sådant fall visar även europaparlamentet prov på sin europeiska övertygelse. Han poängterade dock att rådet och kommissionen bör försvara sina synpunkter.

Heide Ruhle från Verts/ALE uttryckte en negativ ställning till direktivet som hon anser i sin reviderade form endast blev mer snårigt med en vid definition av tjänster och många undantag. Carl Schyler från samma partigrupp ansåg att förslaget stod för en påtvingad liberalisering och ansåg inte att förslaget blir demokratiskt försvarbart då befolkningen blir överkörd av ett dåligt direktiv. Istället bör sektorer bibehållas utanför kortsiktigt marknadstänkande menade han.

Francis Wurtz från GUE/NGL uttryckte innan omröstningen att gruppen ville förkasta förslaget eftersom de sociala villkoren inte är tillräckliga, alltså, att direktivet innehar för lite regleringar. Partikollegan Jonas Sjöstedt menade på samma sätt att förslaget hotar löntagarnas rättigheter och riskerar att leda till social dumpning. ”Att löntagarnas rättigheter och lagstiftning som ska skydda våra medborgare offras kan inte accepteras” menade han.

Det blir efter genomgången av denna debatt tydligt att åsikterna är många och isärgående bland flera parlamentariker, trots i vissa fall ett identiskt röstningsbeteende i frågan. Här får vi bekräftat att Verts/ALE och GUE/NGL, de två partigrupperna på vänsterkanten, uttalat en negativ syn på direktivet med motiv att rösta NEJ. Samtidigt uttrycker representanter från IND/DEM och UEN även dem en negativ hållning, men med helt andra motiv. Dessa konstateranden tydliggör tjänstedirektivets komplexitet.

5 Slutsats och diskussion

Denna studie har fokuserat på parlamentarikernas givna röstningsresultat gällande tjänstedirektivet och som en följd av det, på de mönster som trätt fram genom deras ställningstagande. Det övergripande syftet var att klargöra röstningsbeteendet i frågan om tjänstedirektivet och på så sätt komplettera tidigare studier kring röstningsbeteende inom parlamentet, och öka förståelsen kring det. Syftet var även att tydliggöra olika grupperingar och eventuella skiljelinjer som existerar i frågan om tjänstedirektivet. Analysen har följt en struktur genom de frågeställningar som utarbetats från den tidigare forskningens antaganden gällande röstningsbeteende inom parlamentet men har alla innefattats av den övergripande frågeställningen:

- *Vilka mönster kan skönjas inom och mellan medlemsländerna och partigrupperna via röstande parlamentariker i frågan om tjänstedirektivet?*

Här sammanfattas och diskuteras de svar som analysen gett.

5.1 Partigruppernas enighet och skiljelinjer

Med fokus inriktat på parlamentets partigrupper kan konstateras att enigheten kring direktivet infann sig bäst inom den starkaste vänsterideologin vilket visades genom den totala enigheten inom partigrupperna Verts/ALE och GUE/NGL. Anledningen till att enigheten kring ett NEJ var total inom de små vänsterpartigrupperna kan bero på just den ideologiska laddningen som tjänstedirektivet av allt att döma inbegriper. Representanter från dessa två partigrupper har uttryckt en avståndstagande inställning till direktivet genom sin negativa syn på liberalisering och marknadstänkande. Denna uppfattning, att tjänstedirektivet innehar för lite regleringar, otillräckliga sociala villkor, och leder till social dumping, har möjligen underlättat en sammanhållning bland vänsterpartierna, då detta är ingredienser som de av ideologisk tradition står mot. Det blir tydligt att dessa partigrupper samstämmigt inte stödjer tanken om en mer gränslös arbetsmarknad, där löntagarnas rättigheter ses som oviss.

Fallet tjänstedirektivet ges alltså inte stöd till antaganden om ett positivt samband mellan partigruppsstorlek och intern enighet (Hix, Noury, Roland 2005, Faas 2002, Hix, Kreppel, Noury 2003). Däremot styrks således en del av den tes från Callaghan och Höpner som visat att partigruppsenigheten är störst inom de små vänster- och högerpartierna. Det som inte uppbygger dess tes är det som här

styrker antagandet av Hix och Noury (2006); att Verts/ALE tillhör de mest sammanhållna, medan UEN och IND/DEM innehar störst intern oenighet.

Det visar sig att parlamentarikerna röstade med ideologiska motiv gällande tjänstedirektivet; resulterande i högre andel JA- röster inom högerpartier och större andel NEJ- röster inom vänsterpartierna, vilket ger stöd åt Callaghan och Höpnars teori om röstningsfördelningen på den ideologiska skalan. Dock fanns en tudelning i röstningsbeteendet som infann sig över den klassiska ideologiuppdelningen. PSE och EPP- ED hade ett likartat röstningsmönster och röstade tillsammans med ALDE i majoritet JA till direktivet, medan partierna på vänster- och högerkanterna i majoritet röstade NEJ. Detta kan vara tecken på att de två största partigrupperna (tillsammans med ALDE) generellt delar åsikter gällande tjänstedirektivets nuvarande utformning och således även rörande europeisk integration; vilket stöder integrationstesens från Hix, Kreppel och Noury (2003). Inom den föreliggande forskningen sattes ideologiskt röstningsbeteende och delade visioner om europeisk integration som motsatta utslag, oförenliga. Inom frågan om tjänstedirektivet råder således båda scenarion, inom parlamentet som helhet.

Det kan fastställas att de största partigrupperna i mitten (EPP- ED och PSE), trots relativt hög grad av intern sammanhållning, ändå inte till fullo enats i frågan. För partigruppernas interna enighet kan dess storlek ha varit till nackdel bland de större partigrupperna i parlamentet. EPP- ED och PSE antar en center-vänster och en center-högerställning i parlamentet, vilket naturligt ger en mer heterogen grupp av parlamentariker, och komplicerar total enighet. Att parlamentarikerna inom den lilla partigruppen UEN längst till höger var minst eniga om direktivet förklaras delvis av den stora andel som här valde att lägga ner sin röst, utan klar ställning i frågan. Till skillnad från de eniga till vänster, kan vi bland den mer splittrade högern ana en ideologiproblematik. Partigrupperna till höger ser i stort positivt på en liberalisering av arbetsmarknaden, men möjligen till olika grad. Den positiva ställningen förtydligas genom uttalanden från partigrupsrepresentanter och visas i röstningsresultaten inom EPP- ED och ALDE. Däremot kan inte majoriteten NEJ- röster från gruppen UEN tolkas i samma anda som de NEJ- röster vi ser inom vänsterpartierna. Det har genom uttalanden från närliggande debatt blivit klart att motståndet till direktivet inom denna partigrupp inte står för ett värnande om de sociala villkoren och fokus på löntagarnas rättigheter. Det visar sig att parlamentarikerna bakom dessa ställningstaganden tagit ett avstånd då de anser att direktivet har för *mycket* regleringar och sociala villkor, och anser direktivet vara för urvattnat.

5.2 Medlemsländernas grupperingar

Enigheten bland parlamentarikerna nationsvis var generellt störst bland de mindre och nya medlemsländerna, vilket styrker den föreliggande tesen om detta samband (Faas 2002, Hix, Noury 2006). Samtliga parlamentariker inom Malta, Slovenien, Estland och Lettland, alla nya medlemsländer från 2004 och med

jämförelsevis låg befolkningsmängd, har röstat med 100 % enighet. Detta kan möjligen förklaras av just nationernas storlek med logiken att färre ledamöter innehar mindre spridda preferenser. Att parlamentarikerna inom nya medlemsländer jämförelsevis har större enighet kan också bero på att de efter ungefärliga två år inom parlamentet fortfarande försöker hålla sig eniga mot de övriga mer rutinerade parlamentarikerna. Ledamöterna inom Malta, Slovenien och Estland var eniga kring JA- rösterna medan Lettland tillsammans med Ungern, Polen och Frankrikes var de fyra nationer där ledamöterna i majoritet var negativa till direktivet. Studien bekräftar inte en uppdelning mellan gamla och nya medlemsländer, trots att de fyra NEJ- röstande länderna domineras av nya medlemsländer. Parlamentarikerna från nya medlemsländer röstade också till större del i nationell linje än ledamöter från de gamla medlemsländerna, som generellt röstade mer i linje med partigrupp. Men både nya och gamla medlemsländer finns som representanter bland olika ställningstaganden.

Fördelningen mellan andelen JA- och NEJ- röster inom varje nation, och resultaten med de fyra NEJ- eniga medlemsländerna kan också möjligen indikera på ländernas generella inställning till EU- samarbetet som sådant. Frankrike är ett känt EU- skeptiskt land och kanske ger Lettland, Polen och Ungerns negativa röstningsresultat en fingervisning om att höga förväntningar efter två år gått mot ökad besvikelse. Generellt kan parlamentarikernas framtidsvisioner här ha spelat in på röstningsbeteendet.

Det visade sig även att parlamentarikernas röstningsbeteende inte påverkades av tillhörande lands nivå på tjänsteexport. Mitt förda resonemang om att parlamentariker från länder med hög nivå av export på tjänster i ökad grad skulle tendera att rösta JA blir svårbedömt då samtliga medlemsländer utom fyra röstade JA till direktivet. Trots JA- majoriteten inom nationerna skulle resonemanget ändå kunna få fäste genom nivån på detta majoritetsbeslut, men resultaten visar en oregelbunden enighetsnivå som inte följer mönstret för de rangordnade tjänsteexportnivåerna. De fyra medlemsländerna med NEJ- majoritet har olika nivåer på tjänsteexport och tillhör inte de med lägst tjänsteexport. Anledningen till att hypotesen inte fick fäste är här svår att avgöra, för ett rättvist resonemang krävs en mer djupgående studie.

5.3 Parlamentarikernas skilda visioner

I ett helhetsperspektiv var majoriteten av parlamentets ledamöter eniga kring sitt genomröstande av direktivet. Det fanns parlamentariker inom partigrupper såväl som inom medlemsländer som uppnådde total enighet i sina ståndpunkter. Medelenigheten oavsett ställningstagande var högre bland partigrupperna än bland medlemsländerna vilket skulle kunna tala för att ledamöterna i högre grad påverkats av sin europeiska partigrupps ställning. Detta förstärker ytterligare bilden att parlamentarikerna i högre grad röstade med ideologiska motiv, och att nationaliteten som påverkande variabel var svagare.

Den JA- röstande parlamentarikern är till stort sannolikhet från ett gammalt medlemsland och tillhör partigrupperna EPP- ED, PSE eller ALDE. Bakom de NEJ- röstande ledamöterna gömmer sig parlamentarikern från Lettland, Polen, Ungern eller Frankrike och medlemmar av de gröna vänsterpartigrupperna GUE/NGL och Verts/ALE, men även från NI, IND/DEM eller UEN. Det som skiljer dessa grupperade parlamentariker åt är till största del deras ideologiska uppfattning om denna arbetsmarknadsfråga. Det är parlamentarikerna inom en ideologisk mitt och något till höger som tillsammans röstat igenom direktivet, medan de på höger- och vänsterkanten ställt sig mot direktivet. Detta är den första till synes tydliga uppdelningen. Det blir klart att den interna enigheten här inte spelade en avgörande roll, då de tre största partigrupperna trots lägre intern sammanhållning ändå dominerade tjänstedirektivets utgång, och kan så göra framöver. Den höga interna enigheten för de mindre partierna, främst på vänsterkanten gav här ingen vinnande utgång. Än mer starkare skiljaktighet träder också fram genom partigruppernas NEJ- röstande parlamentariker. Här bekräftas starkt skilda resonemang och ståndpunkter bakom samma röstningsbeteende. Detta kan vittna om att den höga enigheten inom och mellan partigrupper och medlemsländer till viss del visar upp en förskönande falsk bild.

Det finns mycket kvar att undersöka i ämnet kring tjänstedirektivet och röstningsbeteendet där i kring. Här har endast en grövre bild av parlamentarikernas röstningsbeteende och dess upphov till sammanhållningar och skiljelinjer varit möjlig. Det vore av lycka om ovanstående slutsatser och resultat ytterligare kunde bekräftas och förfinas i framtida studier. Många frågor väcks under studiens gång, men där djupdyk inte varit möjligt. Jag välkomnar studier som möjliggör en mer ingående analys där fler av parlamentarikernas bakgrundsvariabler kan inkluderas. Studier inom samma ram som statistiskt säkerställda resultaten vore här till godo. Även de nationella ståndpunkterna kan föras fram ju mer långtgående processen kring direktivet skrider.

Europaparlamentet spelar en allt viktigare roll för unionens politik, varpå vi måste förbättra vår förståelse av handlingsmönstret inom dess ramar. Det är nödvändigt att få ökad klarhet i röstningsbeteendet hos ledamöterna även inom andra typer av frågor. En mer heltäckande bild av parlamentarikernas röstningsbeteende underlättar och förbättra spekulationer om kommande utfall inom olika områden, och gör det lättare att förstå dess preferenser och visioner.

Frågan om tjänstedirektivets utformning är av stor betydelse för unionens framtid. För att resultatet ska bli så bra som tänkt kan bli, måste motsättningarna i mer detalj tydliggöras; utan den vetskapen blir lyckade kompromisser svåruppnådda. Direktivet är i skrivande stund fortfarande under process; parlamentet ska i november i år återigen rösta om ett reviderat förslag, och tillsammans med rådet och kommissionen förhoppningsvis nå ett slutgiltigt och implementeringsbart direktiv. Parlamentarikernas skilda visioner sätter troligtvis inte käppar i detta arbetsmarknadshjul, men kommer av allt att döma inte heller få det att rulla smidigare och snabbare. Diskussionen om huruvida den nuvarande utformningen av direktivet är till gagn för en växande unionsekonomi och en rörligare arbetskraft fortsätter. Tjänst eller björntjänst för unionen och dess medborgare, det är frågan.

6 Referenser

- Callaghan, Helen – Höpner, Martin, 2004. "Parties or Nations? Political cleavages over EU Efforts to Create a Single European Market for Corporate Control" (Prepared for delivery at the 2004 Annual Meeting of the American Political Science Association, September 2- September 5, 2004) http://www.mpi-fg-koeln.mpg.de/people/hc/doks/2004%20APSA%20Callaghan%20&%20H%C3%B6pner%20_revised2.pdf 20 maj 2006.
- Carrubba, Clifford - Gabel, Matthew, 1999. "Roll-Call Votes and Party Discipline in the European Parliament: Reconsidering MEP Voting Behavior", EPRG Working Paper, No. 2. <http://www.lse.ac.uk/collections/EPRG/pdf/Working%20Paper%202.pdf> (Paper presented at the 1999 Annual Meeting of the American Political Science Association, September 2-5, Atlanta, Georgia.) 5 maj 2006.
- EU-debatt 1: "Arbete och Ekonomi". http://www.eu-debatt.nu/extra/pod/?module_instance=2&view=full 22 september 2006.
- EU-debatt 2: "EU-parlamentet nära enas om tjänstedirektivet". http://www.eu-debatt.nu/extra/news/?module_instance=1&id=2862 22 september 2006.
- EU-debatt 3: http://www.eu-debatt.nu/extra/news/?module_instance=1&id=3730 17 september 2006.
- Europaportalen: http://www.europaportalen.nu/euro/a_tjanstedirektiv.html 18 april 2006.
- Europarl 1: "Fri rörlighet för tjänster" – 14-02-2006. "Kompromiss om tjänstedirektivet?" http://www.europarl.europa.eu/news/public/story_page/056-5210-45-2-7-909-20 4 maj 2006.
- Europarl 2: "Fri rörlighet för tjänster" – 20-02-2006. "Fri rörlighet för tjänster – ett stort steg framåt" http://www.europarl.europa.eu/news/public/story_page/056-5374-093-04-14-909-20060220STO05373-2006-03-04-2006/default_sv.htm 4 maj 2006.
- Europarl 3: http://www.europarl.europa.eu/groups/default_sv.htm 17 april 2006.
- European Communities, 2006. "European Union International Trade in Services – Data 1996-2004" http://eurostat.ec.europa.eu/portal/page?_pageid=1073_46587259&_dad=portal&_schema=PORTAL&p_product_code=KS-EB-06-001. 22 september 2006.
- Eurostat: Economy and Finance: http://epp.eurostat.cec.eu.int/portal/page?_pageid=0_1136173_0_45570701&_dad=portal&_schema=PORTAL 4 maj 2006.
- Faas, Thorsten, 2002. "Why Do MEPs Defect? An Analysis of Party Group Cohesion in the 5th European Parliament" European Integration online Papers (EIoP) Vol. 6 (2002) No. 2. <http://eiop.or.at/eiop/texte/2002-002a.htm> 5 maj 2006.

- Gebhardt, 2006, Betänkande A6-0409/2005 – resolution 16/02/2006
<http://europarl.europa.eu/omk/sipade3?L=SV&OBJID=109703&MODE=SIP&NAV=X&LSTDOC=N&LEVEL=2> 5 april 2006.
- GUE/NGL: “The GUE/NGL and the Service Directive”
<http://www.guengl.org/showPage.jsp?ID=1261&ISSUE=1> 20 augusti 2006.
- Gustavsson, Sverker – Oxelheim, Lars – Whal, Nils, 2005, *Lissabonstrategin i halvtid* Europaperspektiv 2005, Santérus förlag, Stockholm.
- Gustavsson, Sverker – Oxelheim, Lars – Whal, Nils, 2006, *En gränslös europeisk arbetsmarknad?* Europaperspektiv 2006, Santérus förlag, Stockholm.
- Hix, Simon - Raunio, Tpio - Scully, Roger 1999. ”An Institutional Theory of Behaviour in the European Parliament”, EPRG Working Paper, No.1.
<http://www.lse.ac.uk/collections/EPRG/pdf/Working%20Paper%201.pdf>
(Paper presented at the Joint Sessions of the European Consortium for Political Research, 26-31 March 1999, Mannheim). 5 maj 2006.
- Hix, Simon, 2002. ”Parliamentary Behavior with Two Principals: Preferences, Parties, and Voting in the European Parliament”, *American Journal of Political Science*, Vol. 46, No.3. (Jul., 2002), pp.688-698.
<http://links.jstor.org/sici?sici=0092-5853%28200207%2946%3A3%3C688%3APBWTPP%3E2.0.CO%3B2-F> 12 april 2006.
- Hix, Simon – Kreppel, Amie – Noury, Abdul, 2003. ”The Party System in the European Parliament: Collusive or Competitive?”, *JCMS* 2003 Volume 41. Number 2. pp. 309-31.
<http://www.blackwell-synergy.com/doi/abs/10.1111/1468-5965.00424?cookieSet=1&journalCode=jcms> 18 april 2006.
- Hix, Simon, 2004. ”Electoral institutions and legislative behavior: explaining voting defectio in the European Parliament”, London: LSE Research Online.
<http://www.eprints.lse.ac.uk/archive/00000637> 1 maj 2006
- Hix, Simon – Noury, Abdul – Roland Gérard, 2005. “Power to the Parties: Cohesion and Competition in the European Parliament, 1979- 2001” *B.J.Pol.S.* 35, 209-234. <http://eprints.lse.ac.uk/archive/00000635/01/HNR-BJPS-2005.pdf> 20 april 2006.
- Hix, Simon – Noury, Abdul, 2006. ”After Enlargement: Voting Behaviour in the Sixth European Parliament” (Paper prepared for presentation at the Federal Trust conference on ”The European Parliament and the European political Space”, 30 March 2006, London.
http://www.fedtrust.co.uk/admin/uploads/FedT_workshop_HixNoury.pdf 13 april 2006
- Høyland, Bjørn K., 2003. ”Beyond institutional politics: How Policy coordination across institutions affect voting behaviour in the European Parliament”,
<http://www.personal.lse.uk/hoyland/beyondInstitutionalPolitics.pdf> 12 april 2006.
- Johansson, Karl Magnus - Jacobsson, Kerstin – Ekengren, Magnus 2001. *Mot en europeisk välfärdspolitik? Ny politik och nya samarbetsformer i EU*. Stockholm: SNS Förlag

- Kjellgren, Anders 2006, i Gustavsson, Sverker – Oxelheim, Lars – Wahl, Nils 2006.
- Kreppel, Amie, 2000. "Rules, Ideology and Coalition Formation in the European Parliament", *European Union Politics*. Volume 1 (3): 340-362:014009. <http://eup.sagepub.com/cgi/content/abstract/1/3/340> 20 april 2006.
- Noury, Abdul G., 2002. "Ideology, Nationality and Euro-Parliamentarians", *European Union Politics*, Volume 3 (1): 33-58. <http://eup.sagepub.com/cgi/content/abstract/3/1/33> 18 april 2006.
- Otken Eriksson 2005, i Gustavsson, Sverker – Oxelheim, Lars – Wahl, Nils 2005.
- Raunio, Tapio, 2000, "Losing Independence or Finally Gaining Recognition?", *Party Politics* Vol. 6. No. 2. pp.2111-223. <http://www.partypolitics.org/volume06/v06i2p211.htm> 19 april 2006.
- SCB, 2006, Databas: eu_basics.px Nyckeltal för EU 25 länder. <http://www.scb.se-Databaser-Kartor>. 28 augusti 2006.

BILAGA 1: PARTIGRUPPER I EUROPAPARLAMENTET

Partigrupper i parlamentet (16 februari 2006)

Partigrups- förkortning	Partigrupsnamn	Antal ledamöter
EPP- ED	Gruppen för Europeiska folkpartiet (kristdemokrater) och Europademokrater	263
PES	Socialdemokratiska gruppen i Europaparlamentet	201
ALDE	Gruppen Alliansen liberaler och demokrater för Europa	89
Verts/ALE	Gruppen De gröna/Europeiska fria alliansen	42
GUE/NGL	Gruppen Europeiska enade vänstern/Nordisk grön vänster	41
UEN	Gruppen Unionen för nationernas Europa	30
IND/DEM	Gruppen Självständighet/Demokrati	29
NI	Grupplösa	37
Källa: (Europarl 3)		

BILAGA 2: DATAUNDERLAG TILL TABELLER

Följande data har arbetats fram från det givna röstningsresultatet från 16 februari 2006 (se Gebhardt 2006). Här visas de data som ligger till underlag för uppsatsens resultat och tabellformuleringar.

Partigrupperna och dess andel lagda röster. Används i figur 2.

Partigrupp	JA	NEJ	Nedlagd	JA %	NEJ %	Nedlagd %
GUE/NGL	0	39	0	0	100	0
Vets/ALE	0	38	0	0	100	0
PSE	137	35	9	75,7	19,3	5
EPP-ED	187	32	16	79,6	13,6	5,5
ALDE	62	13	1	81,6	17,1	1,3
UEN	6	15	3	25	62,5	12,5
IND/DEM	5	22	1	17,9	78,6	3,6
NI	1	21	3	4	84	12

Partigrupperna och dess storlek, och dess interna nivå på enighet för röstningsalternativet i majoritet. Används i figur 1.

Partigrupp (ledamöter)	Röstmajoritet	Procent för majoritet	Medelenighet
GUE/NGL (41)	NEJ	100	82,75
Vets/ALE (42)	NEJ	100	82,75
PSE (201)	JA	75,7	82,75
EPP-ED (263)	JA	79,6	82,75
ALDE (89)	JA	81,6	82,75
UEN (30)	NEJ	62,5	82,75
IND/DEM (29)	NEJ	78,6	82,75
NI (37)	NEJ	84	82,75

Medlemsländerna sorterade i storlek på befolkningsmängd från 2004 (SCB 2006). Används i figur 3.

Medlemsland	JA	NEJ	Nedlagd	JA %	NEJ %	Nedlagd %
Malta	4	0	0	100	0	0
Luxemburg	5	1	0	83,3	16,6	0
Cypern	10	2	0	83,3	16,6	0
Estland	5	0	0	100	0	0
Slovenien	5	0	0	100	0	0
Lettland	0	9	0	0	100	0
Litauen	7	3	0	70	30	0
Irland	11	1	0	91,7	9	0
Finland	11	2	0	84,6	15,3	0
Slovakien	8	4	0	66,6	33,3	0
Danmark	8	4	0	66,6	33,3	0
Österrike	13	4	0	76,4	23,5	0
Sverige	15	2	0	0,882	0,117	0
Ungern	5	13	0	27,7	72,2	0
Tjeckien	4	7	13	16,6	29,2	54,2
Belgien	12	8	2	54,5	36,4	9
Portugal	18	3	0	85,7	14,3	0
Grekland	11	4	8	47,8	17,4	34,8
Nederländerna	19	5	0	79,1	20,8	0
Polen	15	36	2	28,3	67,9	3,7
Spanien	40	4	0	90,9	9	0
Italien	33	14	3	66	28	6
Storbriannien	45	16	4	69,2	24,6	6,1
Frankrike	27	45	1	37,5	62,5	1,3
Tyskland	67	25	0	72,8	27,1	0

Medlemsländerna sorterade efter tjänsteexportnivå i fallande ordning (se Eurostat 2006).
Visar även enigheten för respektive medlemslands majoritetsbeslut. Används i figur 4.

Medlemsland	Tjänsteexport 2005, % av BNP	Röstmajoritet	Röstenighet
Luxemburg	116,7	JA	83,3
Cypern	38,5	JA	83,3
Irland	28,2	JA	91,7
Malta	26	JA	100
Estland	24,3	JA	100
Danmark	16,4	JA	66,6
Nederländerna	15	JA	79,1
Lettland	14,6	NEJ	100
Österrike	13,8	JA	76,4
Grekland	12,8	JA	47,8
Litauen	12,2	JA	70
Sverige	12,2	JA	88,2
Slovenien	12	JA	100
Ungern	11	NEJ	72,2
Slovakien	9,6	JA	66,6
Tjeckien	8,9	Nedlagd	54,2
UK	8,7	JA	69,2
Spanien	8,3	JA	90,9
Portugal	6,5	JA	85,7
Polen	5,3	NEJ	67,9
Frankrike	5,2	NEJ	62,5
Tyskland	5,2	JA	72,8
Italien	5,1	JA	66
Finland	4,9	JA	84,6
Belgien	0	JA	54,5